

Medvedík obyčajný (*Gryllotalpa gryllotalpa*)

Údolia riek a pobrežné lokality v blízkosti vodných plôch sú prirodzenými biotopmi pre **medvedíka obyčajného**. V súčasnosti sa škodca vyskytuje od Európy po Strednú Áziu, v Malej Ázii aj v severnej Afrike. Tento druh je vlhkomilný, preferuje ťažké a humózne pôdy s vyššou hladinou podzemnej vody. Vyskytuje sa predovšetkým na dobre hnojených a zavlažovaných poliach. V jarnom období samičky prehrývajú korene rastlín, čím spôsobujú výrazné škody na poľných kultúrach, v záhradách, pareniskách a skleníkoch.

Škodca z radu rovnokrídlorcov je významný polyfág, ktorý požíra korene, hľuzy, klíčiace rastliny a drobné živočíchy, napr. dážďovky. Dĺžka tela je 45 – 60 mm, na hornej strane má hnedé a na spodnej strane bledé sfarbenie. Tykadlá sú krátke a silné. Predné, silnejšie chitinizované krídla sú menšie, dosahujú polovicu dĺžky bruška. Sú trojuholníkovitého tvaru a je na nich sieť hrubších žiliek. Zadné krídla sú blanité s hustou sieťou žiliek. V čase kľudu sú

Obr. 1 – Medvedík obyčajný

zadné krídla zložené do bičikov presahujúcich koniec bruška. Predný pár nôh je krátky a hrubý, prispôsobený na hrabanie. Vajíčka škodcu sú biele až žlté, majú elipsovité tvar a sú umiestnené v hniezde zo spevnenej pôdy. Larvy sú spoiatku belavé, neskôr majú hnedastú farbu. Vyvíjajú sa cez 5 instarov a v čase tretieho instaru prezimávajú. Prípadne môže prezimovať imágo v hĺbke pôdy 40 – 100 cm. Medvedík obyčajný žije v pôde v dlhých horizontálnych chodbách a na jej povrch vylieza iba zriedkavo. V nočných hodinách môže preletovať v krdľoch na iné lokality. Škodca dokonca dobre pláva, dokáže prekonať vodné prekážky. Samicke po oplodnení kladú vajíčka do hniezda, pričom rastliny, ktoré sa nad hniezdom nachádzajú, odumierajú. Škodca má jednu generáciu do roka.

Pri prítomnosti medvedíka obyčajného možno pozorovať na povrchu pôdy chodbičky vo forme pásikov. Niektoré rastliny vädnú a zasychajú.

Pri mechanickom ničení medvedíka obyčajného je potrebné sa zamerať na likvidáciu hniezd s vajíčkami alebo mladými larvami. Ich existenciu signalizujú odumreté rastliny. Z dostupnej literatúry sa odporúčajú tieto formy ničenia škodcu:

1. Použitie pasce, teda sklenenej, alebo kovovej nádoby, ktorú je potrebné zakopať do pôdy na úroveň jej povrchu. Medzi jednotlivé nádoby sa dávajú lavy, ktoré medvedíky nepreliezajú, ale lezú pozdĺž nich a padajú do nádob. Najúčinnšie je takéto pasce vytvárať v apríli až máji. Na dno nádob je vhodné naliať trochu vody alebo kvasiacej tekutiny. Nádoby treba pravidelne kontrolovať a ulovené medvedíky ničiť.
2. Na začiatku mája sa odporúča rozmiestniť na pozemku kôpky hnoja, ktoré lákajú medvedíka na kladenie vajíčok. Kontrola kôpok sa robí asi za 25 – 30 dní a v prípade zistenia vajíčok, je potrebné ich zlikvidovať.
3. Intenzívna medziriadková kultivácia ničí hniezda s vajíčkami, larvy a imága.
4. Účinnou metódou je aj vykopanie jám hlbokých asi 0,5 m, do ktorých sa uloží maštalný hnoj (najvhodnejší je konský). Medvedíky na jeseň zaliezajú do hnoja. Takto zalezené

medvedíky sa ničia buď rozhodnutím hnoja po povrchu pôdy v zimnom období v čase mrazivých dní alebo poliatím hnoja horúcou vodou.

5. Možno využiť aj chemickú ochranu. Odporúčajú sa otrávené návnady, napr. prevarené zrná kukurice, pšenice, či jačmeňa so slnečnicovým olejom a insekticídnom sa zahrabú do pôdy a na povrch pôdy sa rozhádzu listy šalátu, ktoré sú tiež namočené do insekticídneho roztoku. Aplikácia je vhodná od konca apríla a v máji. Pri silnom výskyte sa odporúča využívať granulované insekticídy.

V letnom období je možné robiť fumigáciu pôdy prípravkom Basamid, ktorý je povolený v SR iba vo veľkospotrebitel'skom balení, nie je určený pre záhradkárov. Prírodnými nepriateľmi sú rôzne druhy vtákov, napr. škorec obyčajný, drozd čierny, drozd plavý, vrana obyčajná, a drobných dravých hlodavcov, napr. krt obyčajný. Z parazitov sú to niektoré druhy roztočov a háďatiek.

Ing. Ivana Horváthová

ÚKSÚP – OOR

4.2. 2019